

Ássjetjelggidus/Saksutredning

Arkivreferanse: 2024/1107-1

Saksbehandler: Lars Filip Paulsen

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
87/24	07.11.2024	Formannskapet

Innspill til Stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunn

Kommunedirektørens innstilling

Hábmera suohkan-Hamarøy kommune takker for muligheten til å få spilt inn våre betraktninger til arbeidet med ny Stortingsmelding.

Hábmera suohkan – Hamarøy kommune har gjennomgått de aktuelle stortingsmeldingene og relevante rapporter for å styrke tjenestetilbudet til den samiske befolkningen. Innspillene fra kommunen fokuserer på nødvendigheten av å forbedre lulesamiskspråklig kompetanse innen barnehage, grunnsopplæring og høyere utdanning, samt å styrke helse- og omsorgstilbudene for samer.

Vedlagte innspill fra Hábmara suohkan – Hamarøy kommune reflekterer lokale utfordringer og anbefalinger for å styrke tjenestetilbudet til den samiske befolkningen. Kommunen vektlegger behovet for fleksible og tilrettelagte utdanningstilbud, økt rekruttering av samiskspråklige lærere, og tiltak som fremmer valg av samisk i utdanningsløpet, med særlig fokus på kvalitet i utdanningen. Forbedringer innen psykisk helse og folkehelse, i tråd med tidligere stortingsmeldinger, understøtter kommunens prioriteringer. Det etterlyses videre ressurser og økonomisk støtte for å møte merkostnadene ved tospråklig opplæring og styrke samisk språkkompetanse i alle ledd av tjenestene

Hábmera suohkan – Hamarøy kommune ser frem til at disse innspillene vurderes som en del av regjeringens arbeid med den kommende stortingsmeldingen.

Formannskapets behandling av sak 87/2024 i møte den 07.11.2024:

Behandling

Ordfører Britt Kristoffersen Løksa leser innstilling og innleder i saken. Dette er en Stortingsmelding som skal utarbeides. Frist fredag 8 november for å sende inn dette.

Saken drøftes og det kommer flere innspill fra representantene formannskapet. Forslag om at ordfører går fullmakt til ferdigstille dokumentet med det som er fremkommet i møtet.

Votering: Kommunedirektørens innstilling + tillegg til slutt:

Ordfører får fullmakt til å ferdigstille innspillet basert på formannskapets behandling.

Vedtak

Hábmera suohkan-Hamarøy kommune takker for muligheten til å få spilt inn våre betraktninger til arbeidet med ny Stortingsmelding.

Hábmera suohkan – Hamarøy kommune har gjennomgått de aktuelle stortingsmeldingene og relevante rapporter for å styrke tjenestetilbudet til den samiske befolkningen. Innspillene fra kommunen fokuserer på nødvendigheten av å forbedre lulesamiskspråklig kompetanse innen barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning, samt å styrke helse- og omsorgstilbudene for samer.

Vedlagte innspill fra Hábméra suohkan – Hamarøy kommune reflekterer lokale utfordringer og anbefalinger for å styrke tjenestetilbudet til den samiske befolkningen. Kommunen vektlegger behovet for fleksible og tilrettelagte utdanningstilbud, økt rekruttering av samiskspråklige lærere, og tiltak som fremmer valg av samisk i utdanningsløpet, med særlig fokus på kvalitet i utdanningen. Forbedringer innen psykisk helse og folkehelse, i tråd med tidligere stortingsmeldinger, understøtter kommunens prioriteringer. Det etterlyses videre ressurser og økonomisk støtte for å møte merkostnadene ved tospråklig opplæring og styrke samisk språkkompetanse i alle ledd av tjenestene

Hábmera suohkan – Hamarøy kommune ser frem til at disse innspillene vurderes som en del av regjeringens arbeid med den kommende stortingsmeldingen.

Ordfører får fullmakt til å ferdigstille innspillet basert på formannskapetets behandling.

Sakens bakgrunn og faktagrunnlag

1. Introduksjon

Den årlige stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv har som mål å styrke det samiske samfunnet i Norge. For 2025 vil meldingen fokusere på kommunenes og fylkeskommunenes ansvar for å gi gode tjenester til den samiske befolkningen.

2. Tema for 2025

Meldingen vil spesifikt undersøke hvordan kommuner og fylkeskommuner kan forbedre tjenestetilbudet til samiske innbyggere.

3. Områder som skal belyses

- Helse- og omsorgstjenester til eldre samer.
- Barnevern og krisesentertilbud.
- Sosial- og velferdstilbud i regi av blant annet NAV.
- Styrking av barn og unges samiske språk og identitet.

4. Referanser til tidligere meldinger

Meldingen vil også ta opp temaer fra de to siste stortingsmeldingene, om kompetanse og rekruttering i barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning og om folkehelse i den samiske befolkningen.

5. Samarbeid og dialog

Departementet vil samarbeide med Sametinget, KS og andre relevante aktører for å utvikle meldingen.

6. Innspill og frister

Innspill til tiltak ønskes innen 8. november 2024. Innspillene vil bli publisert fortløpende på den offisielle nettsiden til regjeringen.

Kommunedirektørens vurdering

Innspill fra Hábméra suohkan – Hamarøy kommune bygger på følgende:

1. Stortingsmelding 12 (2023–2024) - Folkehelse og levekår i den samiske befolkningen

Utfordringsbildet

- Begrenset kunnskap om helse i den samiske befolkningen.
- Små forskjeller i helse sammenlignet med resten av befolkningen.
- Høyere rapportering av dårlig psykisk helse og vold.
- Seks innsatsområder for å fremme helse og levekår:
  1. Gode levekår.
  2. Inkludering av samiske perspektiver.
  3. Psykisk helse.
  4. Sunne levevaner.
  5. Styrke kunnskap.
  6. Internasjonalt samarbeid.

2. Meld. St. 13 (2022–2023) - Samisk språk, kultur og samfunnsliv— Kompetanse og rekruttering i barnehage, grunnsopplæring og høyere utdanning

Utfordringsbildet

- I. Barnehagen:
  - Stabil utvikling av samiske barnehagetilbud til tross for økt etterspørsel.
  - Manglende rett til samisk barnehagetilbud, sammenlignet med rettighetene i opplæringsloven.
  - Kommuner prioriterer ikke tilrettelegging av samiske barnehagetilbud tilstrekkelig.
  - Barnehageloven er uklar, noe som påvirker tilbudet.
  - Behov for endringer i barnehageloven og klare kompetansekrav for samiske barnehagetilbud.
- II. Grunnskolen:
  - Økt antall elever, men sent valg av samisk opplæring.
  - Frafall starter tidlig (fra 4. trinn) og øker ved overgang til videregående.
  - Elever i videregående viser interesse for samisk, men potensialet utnyttes ikke.
  - Mulige årsaker til frafall:
    - Foreldre venter med å velge samisk.
    - Manglende kjennskap til rettigheter.
    - Lærerressurser er utilstrekkelige.
    - Dårlig kvalitet på opplæringen.
    - Foreldre mangler samisk språkkompetanse.
- III. Samisk høyere utdanning:
  - Samisk høyere utdanning har flere formål, inkludert å utdanne språkbrukere og kvalifisere fagpersoner.

- Rekrutteringsspiralen er ikke bærekraftig; tiltak er nødvendig for å øke antall samiske språkbrukere.
- Tilgangen på kvalifiserte søkere til samiske studier er utilstrekkelig.
- Behov for fleksible utdanningstilbud og bedre organisering av samiske studier.
- Situasjonen for sør- og lulesamisk språk er kritisk; det mangler gode ordbøker.
- Rekrutteringsstrategier må inkludere samiskspråklige voksne.

Oppsummering: Det er en kritisk mangel på samiskspråklig kompetanse i barnehager, skoler og høyere utdanning. For å styrke denne kompetansen må tiltak tilpasses lokale behov og utdanningsinstitusjoner samarbeide tett med skolene. Langsiktige strategier for rekruttering og opprettholdelse av samiske lærere er nødvendige, samt tilrettelegging for økt valg av samisk i utdanningsløpet.

Innspillene bygger også på Hábmera suohkan – Hamarøy kommunes egne erfaringer innen samisk kommunal forvaltning. Dette anses som det viktigste grunnlaget for å utforme tilpassede tiltak.

Vedlegg

1 INNSPILL FRA HÁBMEIRA SUOHKAN - HAMARØY KOMMUNE